

**UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT A
REPUBLICII MOLDOVA**

Cu titlu de manuscris
CZU: 81.0:796.07705(043.2)

TIMUȘ MARIA

**FORMAREA LIMBAJULUI SCRIS LA STUDENȚII
FACULTĂȚILOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT**

Specialitatea 533.04 – Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

AUTOREFERATUL
al tezei de doctor în științe pedagogice

CHIȘINĂU 2016

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei *Teoria și Metodica Culturii Fizice*,
Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport a Republicii Moldova

Conducător științific: Pâslaru Vlad, doctor habilitat în științe pedagogice,
profesor universitar, Institutul de Filologie al AȘM,
13.00.01- Pedagogie generală

Consultant științific: Danail Sergiu, doctor în științe pedagogice, profesor universitar,
Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport,
533.04 – Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

Referenți oficiali:

1. **Constantinovici Elena**, doctor habilitat în filologie, profesor universitar,
Institutul de Filologie, AȘM
2. **Grimalschi Teodor**, doctor în științe pedagogice, profesor universitar,
Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport

Componenta Consiliului Științific Specializat:

1. **Manolachi Veaceslav**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar - președinte
2. **Povestca Lazari**, doctor în științe pedagogice, profesor universitar - secretar șt.
3. **Dorgan Viorel**, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar
4. **Aftimiciuc Olga**, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar
5. **Dragu Mircea**, doctor în științe pedagogice, profesor universitar
6. **Rusnac Virginia**, doctor în psihologie, conferențiar universitar

Susținerea publică a tezei va avea loc la 04.02.2016, ora 16.30, în ședința Consiliului Științific Specializat D 40.533.04-18 din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport a Republicii Moldova, str. A. Doga 22, Chișinău.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat de Educație Fizică și Sport și la pagina web a CNAA www.cnaa.md.

Autoreferatul a fost expediat la 04.01.2016.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,
Povestca Lazari, doctor în științe pedagogice, profesor universitar

Conducător științific,
Pâslaru Vlad, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar

Consultant științific,
Danail Sergiu, doctor în științe pedagogice, profesor universitar

Autor
Timuș Maria

© Timuș Maria 2016

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Limbajul profesional scris (LPS) este identificat comunicării verbale scrise în domeniu. LPS este un sistem autonom de comunicare, care îndeplinește funcția de fixare a limbajului oral și reprezintă o formă cu funcții independente. Limbajul scris presupune formarea de competențe de comunicare scrisă și dezvoltarea celorlalte componente ale sferei de comunicare a personalității.

Formarea LPS este convergent conceptului de educație permanentă, conform căreia formarea profesională ar trebui să se dezvolte din temeiuri solide de formare generală, precum principiile și standardele educației lingvistice în învățământul general, formulate de Б.А. Ильюк [35], Г.М. Дридзе [33], И.А. Зимняя [34], Г.Городилова, А. Хмара [29], VI.Pâslaru [14, 17], și care sunt aferente și învățământului profesional, prin dezvoltări, concretizări și particularizări.

Rezultatele analizei teoretico-praxiologice a procesului instructiv-educativ în cadrul disciplinelor prevăzute de planul de învățământ al facultăților de educație fizică și sport demonstrează că în acest domeniu:

- nu funcționează un sistem specific de evaluare, prin urmare nu se știe ce nivel al limbajului profesional și ce competențe verbal-comunicative scrise deține în mod real studentul de cultură fizică;
- dorința studenților de a-și forma și a utiliza un limbaj profesional sportiv de calitate este mai mult declarată, ea nefiind susținută și de acțiuni corespunzătoare;
- cadrele didactice universitare nu monitorizează procesul de formare a limbajului didactic și științific scris la studenții de cultură fizică și la antrenorii de sport [30, 31, 32].

Or, procesul instructiv-educativ din cadrul facultăților de educație fizică și sport trebuie să fie orientat și spre formarea limbajului profesional scris, realizat în baza unei metodologii științifice, creând astfel premisele unor succese profesionale așteptate, fapt ce se va reflecta și asupra calității procesului pedagogic [12, 24, 30].

Problema pregătirii studenților de educație fizică și sport privind comunicarea pedagogică profesională a fost abordată de autori precum С.Н. Данаил [30]; В.И. Байдак [26], N. Guidea [6]; V.Oprescu [13]; О.Е. Афтимичук [25]; M.Gönzi-Raicu [5]; N.Томşa [24]; C.Nanu [12].

Cu toate acestea, formarea limbajului profesional scris studenților de cultură fizică și sport încă n-a devenit obiectiv și practică educațională permanente și continue.

Scopul cercetării l-a constituit determinarea bazelor teoretice și metodologice de formare la studenții facultăților de educație fizică și sport a competențelor de limbaj profesional scris.

Obiectivele cercetării: 1. Studiul teoriei și practicii de formare studenților a limbajului profesional scris. 2. Aprecierea nivelului de formare a limbajului profesional scris la studenții facultăților de educație fizică și sport. 3. Determinarea conținutului și metodologiei de formare la studenții a competențelor LPS. 4. Elaborarea teoretică și argumentarea experimentală a programei de formare pe etape la studenții a LPS în cadrul lecțiilor de auditoriu și a practicii pedagogice.

Noutatea și originalitatea cercetării constă în soluționarea problemei de formare a studenților facultăților de educație fizică și sport a competențelor de limbaj profesional scris în baza abordării sistemice a activității comunicative pedagogice în aspectele *retrospectiv, structural* și *funcțional*, ceea ce a permis sintetizarea, drept constante didactice fundamentale, a triadelor *cognitiv-operațional-valoric-atitudinal* – învățare, instruire, educare, și *corelativ-competențional-categorial* – cognitive, operaționale și valoric-atitudinal, care, în unitatea lor, conțin un potențial integrativ de realizare a procesului de învățământ.

Problema științifică importantă soluționată în domeniu constă în determinarea teoretică și empirică a conținutului competențelor profesionale pedagogice ale limbajului scris necesare profesorului de educație fizică, în aprecierea nivelului de formare al acestuia la studenții facultăților de educație fizică și sport în sistemul lecțiilor și practicii pedagogice, precum și în argumentarea științifico-teoretică a metodologiei de formare la profesorii de educație fizică a limbajului profesional, forma scrisă, care include programa sintetică-analitică și conținutul mijloacelor și metodelor adecvate, precum și formele de organizare a procesului educațional, care asigură competențele cognitive, operaționale și valorico-poziționale ale specialistului.

Importanța teoretică a cercetării constă în fundamentarea unei programe de formare etapizată a competențelor limbajului profesional scris pe efectele progresive denotate de categoriile cunoașterii - *gnostic-empiric-logic* și de cele ale competenței - *conceptual-instrumental-contextual*.

Valoarea aplicativă a cercetării este dată de: instrumentarea metodologică a unei componente definitorii în pregătirea profesională a cadrelor didactice din sistemul educației fizice – comunicarea didactică, aspectul limbajului profesional scris; *Modelul teoretic al programei de formare etapizată a competențelor LPS* și de programa tematică-analitică de formare etapizată a competențelor LPS; sistemul de evaluare a nivelului de formare a competențelor LPS; metodologia specifică de formare a competențelor LPS studenților și profesorilor de educație fizică.

Aprobarea și implementarea materialelor cercetării s-a făcut prin comunicări la foruri științifice internaționale din orașele Chișinău (Moldova), Kiev și Dnepropetrovsk (Ucraina) și Minsk (Belarusi) și prin activitatea didactică a autoarei în cadrul USEFS.

Structura tezei. Lucrarea s-a constituit din introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări practice, bibliografie (262 surse), 20 anexe. În textul tezei sunt inserate 25 tabele și 21 figuri.

Probleme teoretico-metodice ale limbajului profesional al specialiștilor de educație fizică și sport (conținutul de bază al cap. 1)

Ca fenomen, limbajul poate fi considerat ca o acțiune verbală și se ține cont de faptul că el reprezintă o manifestare expresivă suscitată de stimulii amintirilor și cunoștințelor subiectului vorbitor. În acest caz, limbajul este abia diferit de acțiunile umane, în general, și el este considerat la un grad inferior de formalizare [43, p.95].

Limbajul scris ca activitate specială de semne pentru prima dată a devenit obiect de cercetare în lucrările lui Л. С. Выготский [27, p.71], care a făcut concluzia că vorbirea scrisă se deosebește vădit de cea orală și de limbajul intern prin faptul că ea cere o pregătire specială, deoarece limbajul scris funcționează în condițiile cand lipsește interlocutorul, mai detaliat realizează conținutul comunicării, se produce prin alte motive și posedă o mai mare înțelegere decât vorbirea orală și cea internă (Tabelul 1):

Tabelul 1. Diferențele dintre limbajul oral și scris

Limbajul oral	Limbajul scris
Utilizează codul fonematic.	Utilizează codul grafic.
Este trecător (efemer).	Este durabil.
Se produce spontan.	Este elaborat, gândit, planificat.
Apare firesc în cadrul comunicării (- este natural).	Este format și cultivat special la școală sau alte instituții (- este artificial).
Are viteză de producere mare.	Are viteză de producere mică.
Receptorul este prezent, este de față.	Receptorul nu este de față (subiectul e singur în față cu hîrtia).
Este econom din punct de vedere psihologic și fiziologic (nu se consumă multă energie).	Este costisitor din punct de vedere psihologic și fiziologic (este energo – și cronofag).
Este ușor în utilizare.	Este dificil de utilizat, de însușit.

Limbajul scris se bazează pe forme psihice complicate – limbajul intern, posibilitățile de a abstractiza, voluntaritate, conștientizarea proceselor limbii. De aceea, programa dezvoltării vorbirii scrise trebuie să prevadă condițiile speciale de formare a acestor forme [27].

Limbajul scris este mult mai perfect, presupune realizarea unui plan prealabil, dar nu permite reveniri pentru completari, reformulari. Elaborarea independenta de texte evidentiaza nu numai bogatia vocabularului, ci și profunzimea gândirii, stilul cognitiv, preferintele pentru analitic sau sintetic. Atît limbajul oral, cît și cel scris sunt anticipate, proiectate și coordonate de limbajul intern - ce se caracterizează printr-o desfășurare la nivel mental, în propria interioritate. Comunicarea nonverbală se caracterizează prin faptul ca informația este codificată și transmisă prin diferite semnale, legate direct de postură, mișcare, gestică, mimică, înfățișare [10].

În această ordine de idei, terminologia educației fizice și sportului apare ca un domeniu al științei semnelor care se numește semiotică, ca un subsistem de termeni, de semne, în cadrul sistemului general al unei limbi. Pătrunzând cu ajutorul regulilor logicii formale în intimitatea unei noțiuni se pot preciza apropierile și distanțările ei față de celelalte cu care alcătuiesc ansamblul sau o parte a lexicului domeniului. O abordare în spirit structuralist a unui astfel de studiu duce la stabilirea locului terminologiei educației fizice și sportului, precum și a relațiilor ei în interiorul limbii comune și apoi la precizarea corelațiilor dintre termenii specifici și noțiunile care aparțin domeniului respectiv [12].

Terminologia educației fizice și sportului se prezintă ca un câmp util și necesar pentru desfășurarea activității profesionale pedagogice. În sensul larg al cuvântului, terminologia

educației fizice și sportului cuprinde întreaga nomenclatură folosită în teoria și practica exercițiilor fizice [12, 24].

În legătură cu procesul de pregătire profesional-pedagogică a studenților de la facultățile de educație fizică și sport este necesar a sublinia că volumul și structura cunoștințelor se asigură prin aria destul de vastă a disciplinelor teoretico-științifice și a celor metodice, de specialitate, care, la rândul lor, într-o măsură adecvată formează studenților limbajul profesional [11, p.45].

În teoria și practica școlii superioare, la etapa contemporană, examinarea conținutului pregătirii profesionale este determinată de mai multe abordări, unde abordarea sistemică, în opinia lui С.Н. Данаил, este principală care vizează cele trei aspecte: *funcțional, structural și operațional* [2].

Or, proiectarea formării limbajului profesional scris în *aspect funcțional* impune cu necesitate *stabilirea premiselor* desfașurării actului de formare profesională, a *obiectivelor și finalităților* de formare a limbajului profesional scris. *Aspectul structural* al procesului de formare a limbajului profesional scris dezvăluie *actanții* acestuia - *resursele umane*: studenți, cadre didactice, personal didactic; *resursele materiale și informațional*; *conținuturile*; *formele de organizare a procesului și a activității actanților*; *sistemele de relații*.

Toate componentele antrenate în procesul de formare a limbajului profesional scris pot fi optimizate conform *principiului îmbunătățirii continue* a competențelor de scriere a studenților, a competențelor verbale comunicative scrise a cadrelor didactice, a instrumentelor didactice, a condițiilor, a climatului, a interrelațiilor.

În concepția lui Ursula Șchiopu, competența implică un nivel înalt de performanță. Mai mult, se poate spune că este o capacitate profesională remarcabilă, izvorâtă din cunoștințe și practică (deci în urma cercetării inteligente și sistematice a unei activități relativ dificile). Competența conferă randament, precizie, siguranță și permite rezolvarea unor situații dificile. Faptul că în unele definiții sunt stabilite corelații între competență – capacitate – aptitudini, se evidențiază o idee majoră, aceea a competenței ca *ansamblu integrator*. Competența este deseori descrisă drept o capacitate intelectuală ce dispune de variate posibilități de transfer - capacitatea de a comunica, decide, detecta, selecta, evalua [19].

Competența înseamnă cunoștințe ce au devenit operaționale, ceea ce presupune flexibilitate comportamentală, adaptabilitate, dar, mai ales, eficiență [7, 9]:

[competențe] = [cunoștințe] + [abilități practice] + [atitudine/mentalitate]

sau

[competențe] = [a ști] + [a face] + [a fi și a comunica] -

„ecuația” care definește conceptul *competențe*.

Competența profesională reprezintă un obiectiv de bază al învățământului, determinat prin standardele de pregătire profesională, prin care se urmărește satisfacerea exigențelor partenerilor cu care se lucrează.

În altă ordine de idei, competența profesională presupune cunoștințe temeinice, pregătire metodică și psihopedagogică deosebite, presupune stil pedagogic și tehnici pedagogice, maiestrie. Acestea sunt singurele care conferă autoritate profesională [8].

Potrivit lui P.I.Galperin [3] pentru un anumit individ acțiunea este permanent determinată anterior și se poate reprezenta sub două aspecte: directă, ca model și indirectă, ca sistem al unei situații-problemă. Aceste două aspecte reprezintă extremitatea spre care aspiră realizarea efectivă a acțiunii fiind raportată cu cea care poate fi direcționată.

Orientarea se regăsește în ambele cazuri, ea direcționând toate comportamentele.

Astfel, P.I. Galperin percepe 4 însușiri primare ale acțiunii umane:

- 1) nivelul (forma) la care acțiunea se execută în trecerea ei de la material (plan extern) la mintal (plan intern);
- 2) măsura (gradul) de generalizare în care caracteristicile de bază ale obiectului sunt circumscrise de cele aferente pentru desfășurarea acțiunii;
- 3) complexitatea operațională a acțiunii (cât de extins se îndeplinește acțiunea);
- 4) măsura (gradul) de însușire a acțiunii, expus în automatizarea și promptitudinea operării.

Conceptul esențial al teoriei propuse de către P.I. Galperin se referă la fenomenul acțiunilor mintale. În opinia sa „ Procesele psihice nu sunt altceva decât acțiuni obiectiv sublimate, iar imaginile – de la senzațiile primitive până la noțiunile abstracte – sunt produse ale acțiunilor cu obiectele reprezentate în aceste imagini” [3, p.107].

Potrivit concepției lui P.I.Galperin, procesul de instruire ar trebui să marcheze formarea la elevi a acțiunilor mintale, cu bază orientativă bine determinată ca forță de transfer. În scopul stabilirii bazei orientative complexe pentru un anumit gen de activitate, este necesar de a scoate în evidență conținutul procesual al activității examinate și indicatorii pe care trebuie să îi atingă.

P.I. Galperin se axează pe studiile lui L.S. Vîgotski în procesul sesizării mecanismelor conform cărora se îndeplinește orientarea, formulând ipoteza conform căreia „activitatea mintală reprezintă forma transformată a activității externe, practice” [4, p.127]. Astfel, vorbindu-se despre o teorie a interiorizării, potrivit căreia structurile operaționale ale gândirii sunt acțiuni practice cu obiectele, raportate în plan ideal și derulate ca acțiuni mintale.

Reieșind din cele expuse anterior, putem deduce faptul că formarea competențelor profesionale reprezintă un proces complex și poate fi realizat numai prin acțiuni în baza unei programe care vizează etapele de însușire a acțiunilor inversate extern-intern, unde formațiunile mentale (limba-vorbire) se transformă în acțiuni exterioare – operaționale (practice).

Concluzionând cele menționate anterior, conchidem că cadrul teoretic al cercetării certifică și validează/ ca funcție *integratoare a limbajului științific - scris*, care facilitează

corelațiile și demersurile interdisciplinare pentru însușirea coerentă, concentrică, sistemică și integralizată a noțiunilor și fenomenelor aferente domeniului; se bazează pe *principiul interdisciplinarității științifice*, acesta fiind definitoriu în formările limbajului profesional scris. Interferența câmpurilor și a microcâmpurilor terminologice specializate a disciplinelor înrudite oferă posibilități de *abordare modulară* a multor subiecte scrise prin demersuri didactice integrative. Cunoașterea particularităților metalimbajului profesional este necesară pentru organizarea optimală a activităților didactice specifice de formare a unui limbaj profesional scris de calitate, la nivelul tuturor (varianta ideală) sau a câtorva discipline (varianta suficientă), conform *principiului multidisciplinarității*.

Cadrul metodologic și organizațional al cercetării (conținutul de bază al cap. 2)

Cercetările de bază s-au desfășurat în cadrul Facultăților de Sport și de Pedagogie a USEFS în perioada anilor de studii 2010-2014 și constituie trei etape:

La prima etapă - de explorare (anii 2010-2012) a fost efectuată analiza literaturii științifice, pedagogice, metodice și de specialitate privind tema de bază a cercetării, fapt ce ne-a permis să determinăm și să argumentăm teoretic componentele principale și conținutul activităților de practicare a formelor limbajului profesional scris ale profesorului de educație fizică în cadrul cursului opțional și a elaborărilor metodice "*Formarea limbajului profesional scris*" în cadrul disciplinelor „*Comunicarea profesională a specialistului de cultură fizică și sport*” și „*Comunicarea didactică a profesorului de educație fizică*”, necesare pentru realizarea unor cunoștințe teoretice, competențe practico-metodice, formele și metodele de formare a lor. Au fost examinate și evidențiate grupele de bază ale dificultăților care au loc în activitățile de comunicare didactică ale profesorului în desfășurarea procesului de învățământ la educația fizică din cadrul școlilor gimnaziale și celor liceale. A fost analizat sistemul și starea procesului de pregătire a studenților facultăților de Educație Fizică și Sport pentru activitățile de practicare a formelor limbajului profesional scris a procesului de educație fizică în calitate de disciplină instructivă, au fost determinate condițiile procesului de studii, care contribuie la sporirea eficacității pregătirii profesionale pedagogice în aspectul problemei examinate, a fost desfășurat sondajul sociologic, analiza rezultatelor care ne-a permis să obținem tabloul real al stării acestei activități în practica educației fizice școlare, să obținem informații despre concretizarea conținutului acestei activități și căile de îmbunătățire a procesului de pregătire a viitorilor pedagogi din domeniu.

La faza finală a acestei etape au fost efectuate observările pedagogice asupra activităților de comunicare profesională și didactică ale profesorilor de educație fizică atât în planul lucrului de proiectare (examinarea documentației), cât și în planul activității didactice de modelare (observațiile pedagogice asupra lecțiilor), ce a permis să stabilim tradiția (stereotipul) acestei activități și datele obiectivate ale ei.

La etapa a doua - experimentală de formare (anii 2012-2013), sistemul pedagogic integrativ al lecțiilor din cadrul cursului opțional și a elaborărilor metodice "*Formarea*

limbajului profesional scris", în cadrul disciplinelor „*Comunicarea profesională a specialistului de cultură fizică și sport*” și „*Comunicarea didactică a profesorului de educație fizică*” a fost introdus în procesul de studii a Facultăților de Sport și de Pedagogie, în calitate de factor adaptativ, cursul existent "*Comunicarea profesională a specialistului de cultură fizică și sport*" și „*Comunicarea didactică a profesorului de educație fizică*" pentru studenții din grupa experimentală (n=14). În scopul activizării procesului de studii în sistemul integrativ al lecțiilor cursului opțional au fost create, prin diferite conținuturi și forme, condițiile care se apropiau maxim de cele naturale. În același timp, construirea conținutului cu scop determinat a activităților instructive ale studenților în cadrul practicii pedagogice școlare ne-a permis să perfecționăm procesul pregătirii lor metodice, la nivelul conștientizării sigure a aspectelor procesuale a activității didactice de proiectare.

La etapa dată au fost stabilite nivelurile de pregătire a studenților pentru activitatea de proiectare didactică prin metodele analizei activităților practice realizate, documentației normative de lucru, dărilor de seamă și notei de experți.

La etapa a treia - finală (an. 2013-2014) - au fost efectuate sistematizări ale rezultatelor cercetării, prelucrarea, totalizarea și analiza datelor obținute din cadrul experimentului pedagogic formativ. Analiza comparativă a indicilor obținuți în grupa experimentală (n=14) și în cea martor (n=14) ne-a permis să stabilim nivelul eficacității metodicii elaborate de noi, să elaborăm recomandările practice pentru implementarea datelor cercetării în practică. Aceasta, la rândul său, ne-a permis să implementăm, în scopul aprobării practice, diferite aspecte ale pregătirii studenților pentru activitățile de practicare a formelor limbajului profesional scris în cadrul procesului instructiv-educativ a facultăților de educație fizică și sport, unde s-a confirmat eficiența lor prin rezultatele pozitive obținute.

În lingvistică termenul de „scriere” este înțeles ca un sistem grafic, ca una din formele de exprimare. În metodică, termenul de „scriere” este înțeles ca posedarea de către elevi a sistemelor grafice și ortografice pentru fixarea materialului lingvistic în scopul unei mai bune memorizări și în calitate de ajutor în posedarea limbajului oral și a citirii. Limbajul scris atât în lingvistică, cât și în metodică este reprezentat ca un proces de exprimare a gândurilor în formă grafică. Deseori, în metodică termenul de „scriere” și „limbajul scris” nu se contrapun. Termenul de „scriere” cuprinde atât scrisul, cât și limbajul scris [41].

Trebuie de menționat că atunci când vorbim despre scriere ca formă independentă a activității verbale, este vorba despre limbajul scris.

Analiza literaturii de specialitate autohtonă și internațională prezintă numeroase încercări de diferențiere a produselor scrise după un semn sau altul. După tipul de vorbire funcțional-semantic sau tipul de enunțuri de vorbire pot fi divizate:

- de povestire, descriere, raționament [37];
- povestire, descriere, explicare, argumentare [38, p. 3–10].

Cu toate acestea, în clasificarea lui R.Nolasco se urmărește o amestecare a tipului de vorbire funcțional-semantică și a diferitelor forme ale comunicării în scris [42].

O clasificare creată de A.Brookes și P.Grundy a produselor limbajului scris după directivitatea funcțional-pragmatică și expresia componentului creativ [41].

Ei scot în evidență următoarele tipuri de produse ale scrisului:

- funcționale (notițe și mesaje, anunțuri, scrisori personale și oficiale, de asemenea scrisoarea de angajare la serviciu);

- creative (notițe, conspecte, compuneri, eseie etc.).

Formele de limbaj scris, cele mai des întâlnite în procesul educațional sunt: cererea, notița, testul, lucrarea de control, expunerea, rezumatul, eseul, scrisoarea, procesul-verbal, comentariul, compunerea, referatul, raportul, proiectarea (anuală, semestrială), proiectul didactic, conspectul, articolul, teza de licență.

Determinarea nivelului de posedare al limbajului profesional, forma scrisă la studenții eșantioanelor examinate (conținutul de bază al cap.3)

Formarea profesională trebuie să creeze un mediu optimal pentru construirea limbajului profesional scris care, conjugat cu celelalte competențe profesionale, să asigure o comunicare scrisă eficientă a viitoarelor cadre didactice.

Formarea limbajului scris la studenții facultăților de educație fizică și sport reprezintă una din componentele principale prin care se realizează activitatea didactică, în cadrul căreia toate procesele se asigură printr-un anumit limbaj profesional.

În acest context, menționăm că procesul instructiv-educativ din cadrul facultăților de educație fizică și sport trebuie să fie orientat și spre formarea limbajului scris profesional în baza metodologiei științifice argumentate, creând astfel premisele pentru succesele profesionale pedagogice ale viitorilor profesori, ceea ce se va reflecta asupra calității și eficacității în activitățile educaționale.

Este cunoscut faptul că elaborarea unei lucrări științifice presupune o bună pregătire profesională, un înalt grad de voință, tenacitate, capacități de analiză și sinteză.

Chiar dacă din punct de vedere științific și tehnic materialul elaborat poate fi considerat reușit, calitatea sa va fi alterată de erorile din construcția frazelor, gramaticii, cuvintelor neadecvate, punctuație greșită, ortografie incorectă etc.

În scopul determinării celor mai frecvente greșeli ale limbajului scris din cadrul textelor științifice prezentate de către studenții anului III și IV de studii de la facultățile USEFS din Republica Moldova și din România pentru publicarea lor în materialele conferințelor științifice internaționale studențești (edițiile 2006 - 2008), am efectuat analiza construcțiilor gramaticale din cadrul a 75 de referate [21, p.43-45].

Analizând lucrările științifice ale studenților, s-a stabilit faptul că 64% în lucrările nu corespund normelor de punctuație sau sunt utilizate incorect (Tabelul 2.).

Utilizarea greșită a acordului substantivului cu adjectivul este atestată în 64% de lucrări științifice.

O greșală des întâlnită (60%) se referă la formularea incorectă a frazelor sau la construcția unor fraze intercalate, care cuprind multiple structuri complexe, jonctive și cuvinte incidente, acestea împiedicând cititorul să rețină în memorie gândul și să înțeleagă mesajul expus.

În orice lucrare științifică trebuie să fie citate toate sursele bibliografice. O bună parte din autori (60%) nu citează în text sursele bibliografice sau le citează greșit.

Tabelul 2. Tipologia și frecvența greșelilor în textele științifice ale studenților

Nr.	Tipul de greșeli	%
1	Lipsa punctuației sau utilizarea lor greșit	64
2	Acordul greșit al substantivului cu adjectivului	64
3	Formularea incorectă a frazelor	60
4	Lipsa bibliografiei în text	60
5	Utilizarea greșită a articolului posesiv <i>al, a, ai, ale</i>	48
6	Utilizarea greșită a prepozițiilor <i>din</i> și <i>dintre</i>	20
7	Utilizarea frazelor suplimentare	16
8	Utilizarea prepozițiilor <i>între</i> și <i>dintre</i>	12
9	Utilizarea formelor incorecte (<i>tabelul, -a; graficul, -cele</i>).	12
10	Utilizarea incorectă a formelor <i>din cauza</i> și <i>datorită</i>	12
11	Utilizarea neadecvată a formelor <i>de asemenea</i> și <i>astfel</i>	8
12	Utilizarea greșită a prepozițiilor <i>cît</i> și <i>precum</i>	8

Rezultatele analizei lingvistice ne permit să afirmăm faptul că pentru studenți unele dificultăți prezintă utilizarea articolului posesiv *al, a, ai, ale* în enunțurile care conțin mai multe atribute la cazul genitiv sau mai multe genitive cerute de o propoziție. Din numărul total de lucrări în 48% sunt depistate aceste greșeli [21, p.43-45].

Comunicarea pedagogică a specialistului din domeniul culturii fizice reprezintă componenta principală prin care se realizează activitatea didactică, unde toate procesele se desfășoară printr-un anumit limbaj profesional. Limbajul profesional scris, conceput ca instrument de cunoaștere și comunicare, este indispensabil atât activității științifice, cât și activității profesionale pedagogice [21, p.43-45].

Cu toate acestea, formarea în întreaga sa complexitate a limbajului profesional scris la studenți, nu a constituit până acum în știința pedagogică universitară obiectul unei cercetări speciale. Deși, absența unor cercetări într-o anumită direcție nu constituie neapărat o probă pentru realizarea lor, în cazul nostru obiectul cercetării antrenează cu necesitate nu numai sistemele lingvistice ca structuri abstracte, dar și limbajul scris în funcțiune.

În scopul aprecierii nivelului de posedare a limbajului profesional scris la studenții facultăților de educație fizică și sport și a determinării factorilor care influențează starea nivelului dat am desfășurat o testare, ce s-a bazat pe aprecierea nivelului de posedare a limbajului profesional scris al studenților. Examinările date au fost realizate pe un eșantion de

studenți ai anului II de la Facultățile Sport, Pedagogie și Kinetoterapie ale USEFS, efectuându-se, astfel, o cercetare cooperativă.

Testarea a cuprins aspecte ale stăpînirii/cunoașterii și înțelegerii terminologiei științifice și sportive de ordin general și particular privind cunoașterea/posedarea competențelor verbal-comunicative scrise la studenți. Eșantionul de cercetare s-a constituit din 71 de studenți. Pentru realizarea testării de vocabular au fost elaborate 7 teste standardizate, fiecare urmărind obiective concrete, conținînd direcționări, timp-limită pentru soluționare, materialul verbal, coloana pentru răspuns, punctaj pentru fiecare item și total per test, grilă de evaluare. În elaborarea testelor ne-am condus de elaborările metodico-științifice ale lui V.Cabac [1], I.T.Radu [18], Vl.Pâslaru, V.Cabac [15], Vl.Pâslaru [16] care desfășoară pe larg această problemă.

Unul dintre criteriile de bază în formarea profesională a studenților este pregătirea calitativă a acestora, care se exprimă prin însușirea corectă din punct de vedere științific, ortografic, morfologic, stilistic și structural a tuturor elementelor și procedeele tehnice de scriere corectă, precum și cea cantitativă – numărul rațional de fraze, propoziții și cuvinte într-un text, în cazul dat al determinării și explicării termenilor specializați [23, p.9-14].

La testul 1, avînd ca direcționare desfășurarea sensului abrevierilor ce țin de domeniul științific (*etc.; op.cit.; idem.; ibid.; infra:*), 10% din studenți au demonstrat nivel avansat de cunoștințe, nivel mediu de cunoștințe au demonstrat doar 1% și nivel scăzut - 89%.

Rezultatele obținute ne demonstrează o pregătire slabă a studenților în ceea ce privește consultarea foarte rară a literaturii științifice de specialitate. O mare parte din studenți nu cunosc abrevierile elementare specifice domeniului lor profesional de activitate (Tabelul 3).

Obiectivul testului nr.2 a fost relevarea capacităților de posedare a terminologiei sportive. Direcționarea acestui obiectiv a fost explicarea semnificației termenilor sportivi (*maestru al sportului; arbitru; blocaj; campion; maraton*) [23, p.9-14].

Tabelul 3.Nivelul de posedare a terminologiei sportive (aspectul scris)

Total studenți	Testul	Punctaj maxim	Punctaj bun și foarte bun(%)	Punctaj mediu (%)	Punctaj mic (%)
71	nr. 1	10	10	1	89
71	nr. 2	10	31	21	48
71	nr. 3	10	45	38	17
71	nr. 4	10	14	24	62
71	nr. 5	10	18	42	40
71	nr. 6	20	17	60	23
71	nr. 7	20	85	8	7

Testul nr.3 a conținut un șir de termeni de ordin general și sportiv, obiectivul căruia a fost de a evidenția capacitățile subiectului de cunoaștere a scrierii fără greșeli a termenilor/cuvintelor în limitele timpului propus, de a recunoaște forma corectă a termenilor propuși conform principiului: corect – incorect.

În scopul relevării abilităților studenților de recunoaștere a expresiilor greșite în limitele timpul indicat s-a propus testul nr.4, un șir de enunțuri cu expresii corecte și greșite.

În urma efectuării testului nr.5, obiectivul căruia a fost relevarea abilităților studenților de recunoaștere vizuală a termenului, reieșind din definiție, în timpul propus, 42 % din viitorii specialiști în domeniu au obținut un punctaj mediu, ceea ce demonstrează că o parte bună de studenți pot recunoaște termenul de specialitate conform definiției în timp – limită.

Testul nr.6 a urmărit aceeași sarcină ca și testul nr.3, evidențierea capacităților subiectului de cunoaștere a scrierii fără greșeli a termenilor/cuvintelor în timpul propus.

La un set de propoziții care necesitau selectarea articolului sau a formei corecte corespunzătoare enunțului dat (testul nr.7), majoritatea studenților (85%) au demonstrat cunoștințe bune la rezolvarea acestui test, dar cu toate acestea, rămâne de atenționat că 15% din studenți nu s-au putut isprăvi cu sarcina indicată.

Din prelucrarea statistică a datelor generale obținute la testarea pregătirii profesionale a viitorilor specialiști în domeniu constatăm următoarele: nici un student dintre cei testați nu a obținut punctajul necesar pentru a se încadra în grupa celor cu nivel avansat de cunoștințe, 46% din studenți au obținut punctajul ce este raportat pentru nivelul mediu de cunoștințe în domeniu, la ceilalți s-a atestat un nivel scăzut de cunoștințe – 54%.

Analizând cele expuse anterior, putem conchide că o mare parte a studenților nu sunt familiarizați cu cerințele necesare domeniului de activitate pe care îl asimilează.

Reieșind din cele menționate anterior, putem face următoarele concluzii:

1. În cadrul facultăților de profil să se practice o anumită pregătire a studenților pentru activitatea comunicativă ce ține de terminologia și noțiunile specifice din domeniu, formând astfel, unele competențe ale limbajului profesional la viitorii specialiști în domeniul culturii fizice.

2. Nivelul actual al posedării limbajului profesional scris de către studenții facultăților de educație fizică și sport, prin prisma testelor efectuate, poate fi apreciat ca fiind slab, ceea ce necesită elaborarea programei speciale, în vederea formării competențelor limbajului necesar pentru activitățile profesionale ale specialistului din domeniu.

Concepția și descrierea programei cursului opțional *Formarea limbajului profesional scris* (conținutul de bază al cap. 4)

Capitolul prezintă două sondaje socio-pedagogice, realizate pe un eșantion de 112 studenți de la USEFS, 107 cadre didactice universitare și 137 profesori școlari de educație fizică. Chestionarul a cuprins 21 de întrebări de ordin general și particular privind cunoașterea/posedarea aspectelor comunicării profesionale, în special problematica activității comunicative a profesorului de educație fizică. Majoritatea studenților (84%), 37,4% cadre didactice universitare și 37,2% profesorii școlari au răspuns afirmativ la întrebare (Tabelul 4).

Tabelul 4. Opiniile respondenților privind familiarizarea cu noțiunile LPS

Respondeni	<i>Sunteți familiarizați cu noțiunile și conținutul problematicii generale ale activității comunicative a profesorului de educație fizică? (%)</i>		
	Da	Dificil de răspuns	Nu
Cadre didactice universitare	37,4	36,5	26,2
Profesori școlari de educație fizică	37,2	35,0	27,7
Studenti	83,9	9,8	6,3

Tabelul 5. Opiniile respondenților privind propriul nivel de posedare a textului comunicativ profesional

Respondenți	<i>Sunteți satisfăcut de nivelul propriu de posedare a textului comunicativ profesional pentru desfășurarea lecției de educație fizică? (%)</i>		
	Da	Dificil de răspuns	Nu
Cadre didactice universitare	29,0	31,8	39,3
Profesori școlari de educație fizică	19,0	50,4	30,7
Studenti	34,8	23,2	42,0

Din cele analizate constatăm că decalajul de procente dintre răspunsurile studenților (84%), a cadrele didactice universitare de educație fizică și sport (37,4%) și a profesorilor școlari de educație fizică și sport (37,2%) care au afirmat că sunt familiarizați cu noțiunile și conținutul problematicii generale ale activității comunicative a profesorului de educație fizică, este destul de semnificativ, ceea ce ne duce cu gândul la ideia că studenții și-au supraapreciat cunoștințele vis a vis de întrebarea propusă.

Generalizînd datele obținute la întrebarea „*Sunteți satisfăcut de nivelul propriu de posedare și stăpînire a textului comunicativ profesional sub aspect scris pentru desfășurarea lecției de educație fizică?*” (Tabelul5), 50,4 % dintre profesorii școlari de educație fizică și sport au răspuns că este „*Dificil de răspuns*”, 42 % dintre studenți și 39,3 % dintre cadrele didactice universitare de educație fizică și sport au răspuns că „*Nu*” sunt satisfăcuți de nivelul propriu de posedare și stăpînire a textului comunicativ profesional sub aspect scris pentru desfășurarea lecției de educație fizică.

Analizînd datele acumulate în urma desfășurării chestionării studenților, cadrelor didactice universitare de educație fizică și sport și profesorii școlari de educație fizică și sport se impune imperativ întrebarea „*Considerați necesară introducerea disciplinei speciale pentru formarea limbajului profesional scris la studenții de educație fizică ?*” (Tabelul6).

Astfel, 81,3 % din studenți și 51,8 % din profesori școlari de educație fizică și sport consideră că este necesară introducerea unei discipline speciale ce va contribui la formarea limbajului profesional scris la studenții de educație fizică. 45,8 % dintre cadrele didactice universitare de educație fizică nu s-au determinat în opinie.

Tabelul 6. Opiniile respondenților privind disciplina specială de formare a LPS

Respondenți	În opinia Dvs., este necesară introducerea disciplinei speciale pentru formarea limbajului profesional scris la studenții de educație fizică? (%)		
	Da	Dificil de răspuns	Nu
Cadre didactice universitare	34,6	45,8	19,6
Profesori școlari de educație fizică	51,8	32,9	15,3
Studenți	81,3	5,3	13,4

Rezumând cele expuse, putem afirma că la capitolul pregătirii profesionale sub aspect comunicativ în vederea formării limbajului profesional scris și comunicării profesionale nu sunt înaintate cerințe concrete ce ar determina perfecționarea limbajului și comunicării profesionale sub aspect scris.

Concluzionând cele expuse mai sus, scoatem în evidență că în urma realizării sondajului sociopedagogic, s-a determinat că cadrele didactice universitare de educație fizică și sport (37,4%) și profesorii școlari de educație fizică și sport (37,2%) posedă și sunt familiarizați cu noțiunile și conținutul problematicii generale a activității comunicative a profesorului de educație fizică, care asigură nivelul adecvat al procesului educațional la disciplina „Educația fizică” din sistemul de învățământ școlar, însă doar la limita suficienței, care, la rândul său, stagnează avansarea reușitei educaționale în plan general și în special, pe cel didactic. Menționăm că nivelul corespunzător de competențe privind practicarea diverselor forme ale limbajului scris, ceea ce limitează necesitatea conștientizării formării la profesori a bazelor teoretico-fundamentale a competențelor de scriere ale limbajului profesional scris corect sub diferite forme practicate.

În scopul realizării programei optime privind formarea competențelor comunicative la viitorii profesori de educație fizică, noi am realizat o abordare activă bazată pe categoria activității „comunicare” în condiții categoricale fundamentale ale învățământului de cultură fizică, care sunt prezentate în următoarea componentă (Figura 1.) [22, p.5-10]:

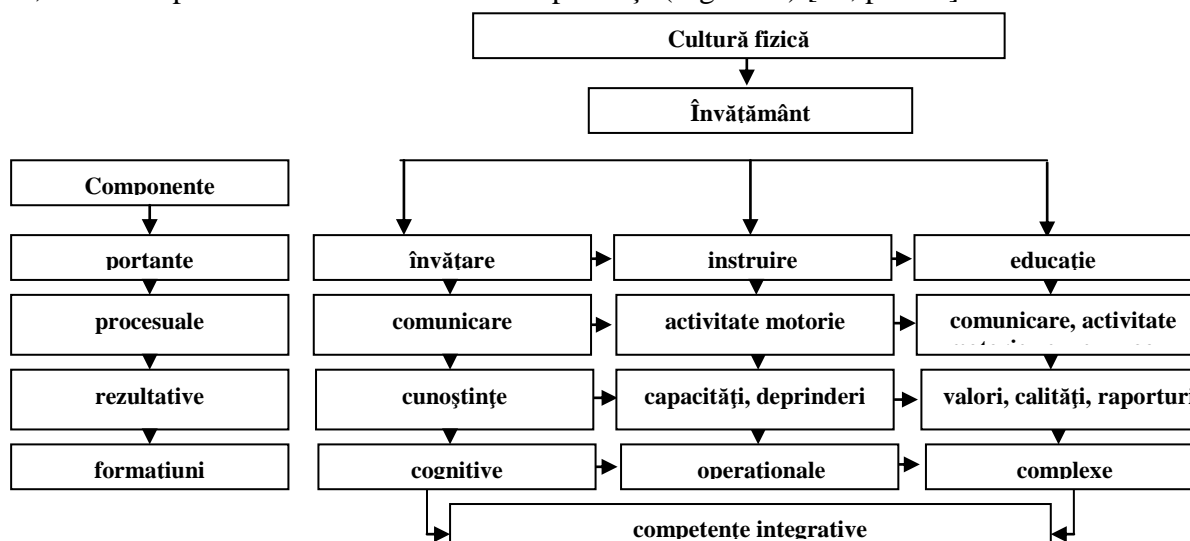

Fig. 1. Aspectul „Comunicare” al construcției „Învățământ din domeniul culturii fizice” [20, 22]

1. **Portante** – învățare, instruire, educație.
2. **Procesuale** – comunicarea, activitatea motorie, comunicarea și activitatea motorie.
3. **Rezultative** – cunoștințe; priceperi și deprinderi; calități, valori și relații.

În contextul dat, asigurarea categoriilor menționate poate fi posibilă numai printr-un sistem pedagogic holostic al lecțiilor: *prelegeri, metodice, seminare, de laborator (practice)*, de pregătire fizică și de antrenament fizic.

Acest construct a devenit ulterior, baza teoretico-analitică a programei formării pe etape a competențelor didactice (Figura 2).

În plan vertical, programa pregătirii pe etape prevede două aspecte de bază [22, p.5-10]:

- 1 – etapa formării reprezentărilor despre acțiuni și activitate;
- 2 – etapa formării competențelor de acțiune și activitate.

În fiecare etapă de bază, toate subetapele sunt divizate pe categorii corespunzătoare formative, unde la prima etapă de bază subetapa de orientare, de executare și de control-corecțională se asigură prin tipologia adecvată a lecțiilor – teoretice, practice și metodice, ceea ce permite a influența direcționat asupra formării triadei categoriei fundamentale a proiectelor de competență sub formă de reprezentări – gnostice, empirice și logice [28, p.90-93].

La etapa a doua, formarea triadei categoriei a activității integrative – cognitive, operaționale și poziționale (complexul integrativ al formațiunilor calităților de personalitate) se asigură prin aceeași tipologie a lecțiilor în cadrul triadei condiționale a etapizării proprii unde, în plan orizontal [22, p.5-10]:

- la prima etapă se rezolvă problema creării bazei orientative a activității sub formă abstractă (activitatea nivelului întâi);

- la etapa a doua se efectuează însușirea activității sub forma vorbirii interioare și exterioare (interiozizarea-exteriorizarea activității nivelului doi, conștientizarea și însușirea punctelor de sprijin de bază a activității);

- la etapa a treia se realizează sarcina de însurire a activității sub forma vorbirii interne la nivelul simbolurilor și imaginațiilor (exteriorizarea-interiorizarea a activității nivelului, determinarea automatizată a punctelor de sprijin de bază și aplicarea lor rațională pentru îndeplinirea eficientă a sarcinii în diverse condiții).

Fiecare din această triadă posedă potențialul formării adecvate a triadei de niveluri ale activității competenționale, așa ca [22] (Figura 2):

1. Conceptual – cunoașterea bazelor teoretice ale activității (1).
2. Instrumental-contextual (2, 3) – posedarea tehnologiilor operaționale și a priceperilor de utilizare a lor în diferite condiții reale.
3. Adaptiv-integrativ (4, 5) – priceperi de a utiliza cunoștințele în realizarea procesului de adaptare psihologo-pedagogic a prognozării, planificării, proiectării și evaluării activității întregi.

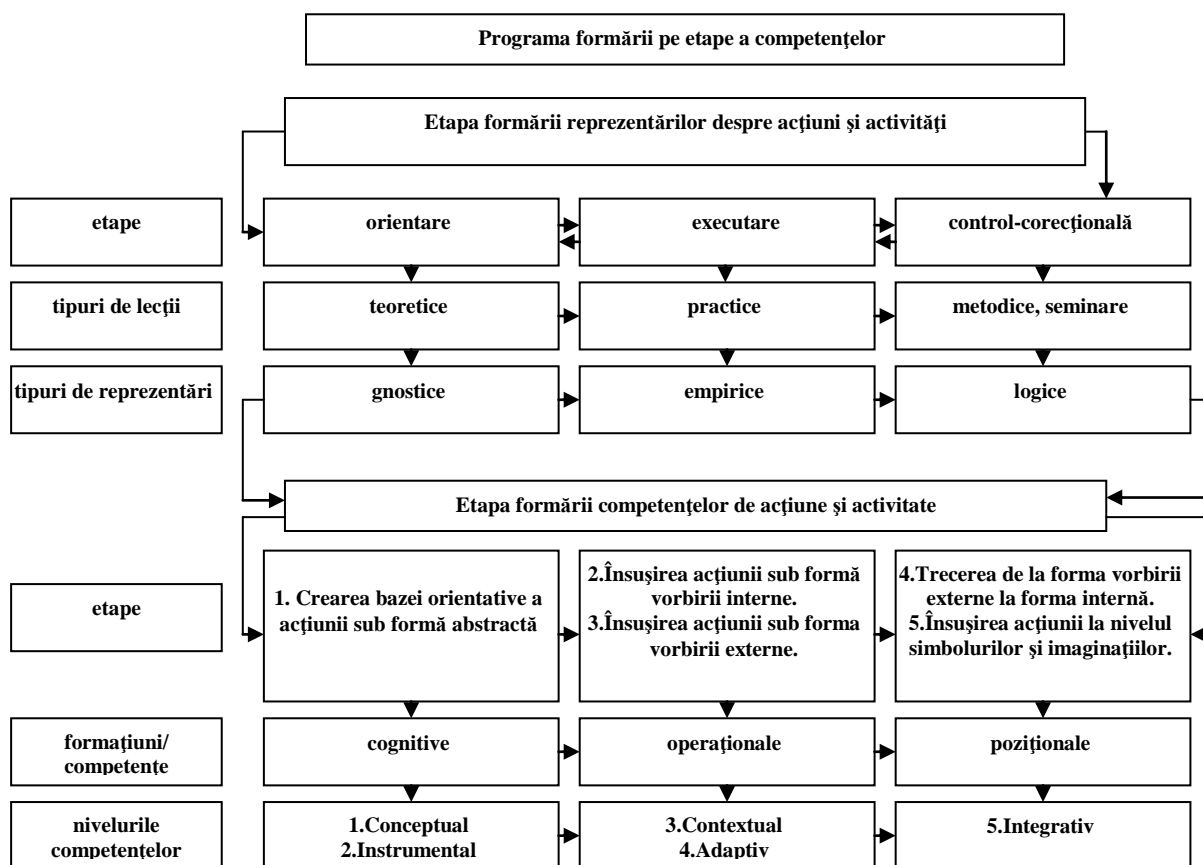

Fig. 2. Componentele programei de formare etapizată a competențelor didactice în cadrul învățământului profesional de cultură fizică [39, p. 90-93]

În plan transversal, programa formării pe etape prevede 3 aspecte: teoretico-metodic, metodic și practic. Primul caracterizează formarea cunoștințelor și priceperilor legate de realizarea planificării, proiectării și descrierea activității didactice cu elevii la lecție; al doilea – formarea cunoștințelor și a priceperilor de evaluare a parametrilor activității date, analizarea și corectarea ei; al treilea – formarea priceperilor ce asigură aspectul practic al activității puse în discuție, a profesorului în sistemul lecției [36, 39].

Dacă reieșim din concepția structural-componențială a activității profesorului de cultură fizică, atunci componentele de bază subliniate – comunicativ, organizatoric, cognitiv, de proiectare, constructiv și a activității (motorii) pot fi propuse pentru realizarea științifică în cadrul schemei date în planul formării competențelor de bază.

Programa realizată, după cum presupunem, posedă un potențial direcționat de influență educațională în contextul formării complexului de competențe profesional-pedagogice, unde cea comunicativă este în calitate de universală.

Rezultatele analizei tuturor formelor de practicare a limbajului scris din cadrul facultăților de educație fizică și sport, sondajului sociologic desfășurat cu cadrele didactice din învățământul universitar, preuniversitar și cu studenții, ne-au permis să determinăm

perioada de desfășurare optimă pentru implementarea programei experimentale în procesul instructiv-educativ – semestrul I de studii (ciclul II masterat).

Analiza și generalizarea informației din literatura de specialitate, a programelor disciplinelor „Activitatea profesională a profesorului de educație fizică” și “Practica pedagogică” pentru facultățile de educație fizică și sport, precum și a rezultatelor sondajului sociologic desfășurat ne-au permis să elaborăm structura programei experimentale a cursului opțional „Formarea limbajului profesional scris” în cadrul disciplinei “Comunicarea profesională a specialistului de cultură fizică și sport” și „Comunicarea didactică a profesorului de educație fizică”.

Programa de pregătire pe etape vizează 9 compartimente și realizarea tematicii lor în procesul lecțiilor planificate în programa cursului opțional “Formarea limbajului profesional scris” cu respectarea structurilor specifice și a tehnologiilor proprii.

Programele analitice menționate prevăd în total 80 de ore, dintre care 40 de ore sunt repartizate (20 de ore facultative și 20 de ore independente) pentru cursul opțional “Formarea limbajului profesional scris” (Tabelul 7).

Tabelul 7. Programa analitică a cursului “*Comunicarea profesională a specialistului de cultură fizică și sport*” și “*Comunicarea didactică a profesorului de educație fizică*”

Nr. crt.	Formele de studii	“Comunicarea profesională a specialistului de cultură fizică și sport”	“Comunicarea didactică a profesorului de educație fizică”
		Nr. de ore	Nr. de ore
1	Prelegeri	30	20
2	Seminare	10	20
Cursul opțional “Formarea limbajului profesional scris”			
3	Lecții facultative	20	20
4	Lecții independente	20	20
Total:		80	80

În scopul asigurării orelor facultative și independente cu material pentru studiu a fost elaborat un caiet de sarcini pentru orele facultative și independente pentru cursul de lecții “*Comunicarea profesională a specialistului de cultură fizică și sport*” și “*Comunicarea didactică a profesorului de educație fizică*”. Caietul a fost elaborat în corespundere cu programa de studii și este prevăzut pentru orele independente. Caietul va suplini cunoștințele masteranzilor sub aspect practico-aplicativ, formînd la studenții-masteranzi competențele necesare de lucru independent.

Fiecare oră facultativă este asigurată cu 3-5 sarcini de ordin explicativ, completativ, teste de cunoștințe, toate însoțite de indicații bine formulate.

Totodată, orele independente sunt asigurate cu sarcini ce prevăd aplicarea competențelor de ordin creativ – realizarea eseurilor, rezumatelor, referatelor cu o temă anumită. De asemenea, orele facultative conțin o serie de termeni ce necesită a fi explicați din din cursurile de lecții propuse, încadrați în enunțuri, fraze, compuneri și eseuri la un anumit subiect.

În scopul elucidării cunoștințelor privind posedarea limbajului profesional scris, masteranzilor le sunt propuse teste ce conțin termeni specifici domeniului culturii fizice și sportului sub diferite forme (corect, greșit).

În aceeași ordine de idei, studenților le sunt propuse sarcini de scriere a termenilor specifici probelor de sport (atletism, gimnastica, lupte, baschet, handbal, volei, tenis, box, forbal etc.).

În conținutul caietului de sarcini se mai regăsesc și probe pentru definirea termenilor și activităților celor mai importante a domeniului dat. Totodată, în conținutul caietului este rezervat spațiu pentru reprezentarea schematică a diferitor sarcini ce necesită aspect grafic [40, p.46-51].

În același rînd sunt reprezentate și sarcini ce necesită a fi completate cu termeni sau frazeologisme corespunzătoare conținutului enunțului propus.

Un loc aparte în conținutul orelor independente ocupă proiectul didactic - act de o importanță majoră ce poartă în sine o complexitate de subcompetențe, strategii, metode, mijloace etc. specifice temei sau unității de învățare predate.

Pentru a stabili nivelul omogenității grupelor experimentale și martor, au fost desfășurate testări de apreciere ce țin de:

- cunoștințele teoretice și priceperile practico-metodice (Tabelul 8),
- limbajul scris al unui text științific (Tabelul 9), datele statistice comparative ne demonstrează omogenitatea grupelor experiment și martor la nivelul pragului de veridicitate de 5% ($P > 0,05$);
- limbajul scris al unui proiect didactic (Tabelul 10).

Nivelul cunoștințelor teoretice a fost stabilit în rezultatul desfășurării unei testări. Priceperile practico-metodice au fost apreciate în baza unui proiect didactic elaborat de către masteranzi pentru o lecție stereotipică de educație fizică (cu obiective, conținuturi și forme de organizare indicate de noi). Rezultatele aprecierii nivelului de pregătire a studenților pentru formarea limbajului profesional scris sunt prezentate în Tabelul 9, fiind apreciate în baza scalei de evaluare de 10 puncte [40, p.46-51].

Notele medii per grup ale aprecierii cunoștințelor și priceperilor de formare a limbajului profesional scris ale studenților-masteranzi ne-au permis să determinăm nivelul inițial de pregătire a acestora, precum și să stabilim omogenitatea grupelor experiment și martor.

În scopul evaluării eficacității programei aplicate, la etapa finală a experimentului au fost desfășurate testări privind aprecierea în succesiunea prezentată anterior la cele trei compartimente ale competențelor: cunoștințele teoretice și priceperile practico-metodice, limbajul scris al unui text științific, limbajul scris al unui proiect didactic.

După prelucrarea datelor furnizate de testare a criteriilor de evaluare a limbajului scris a unui text științific la etapa finală, constatăm diferențe statistice semnificative dintre cele două grupe examinate, în favoarea grupei experiment ($P < 0,05$).

Tabelul 8. Rezultatele aprecierii pregătiri teoretice a studenților masteranzi pentru formarea limbajului profesional-scris la etapa inițială

Nr. crt.	Cunoștințe și priceperi	Rezultatele inițiale (note)	
		Grupa experimentală	Grupa martor
I. Cunoștințe teoretice			
1	Comunicarea. Definiții și principii ale comunicării. Comunicare și informare. Nevoia de comunicare și funcțiile acesteia. Comunicare – categoria principală a activității profesionale a specialistului de cultură fizică și sport.	6,00	6,07
2	Procesul de comunicare. Elementele procesului de comunicare. Niveluri de comunicare. Felurile comunicării. Comunicarea ca relație.	5,78	5,71
3	Conceptul de sine și comunicarea. Particularități ale comunicării. Ierarhia structural-textuală a comunicării profesionale.	6,00	6,00
4	Competențe de comunicare. Tipuri de competențe educaționale. Formarea competențelor verbal comunicative scrise.	6,21	6,28
5	Comunicarea profesional-pedagogică, stereotipul comunicării profesional-pedagogice. Principii și reguli de eficientizare a unei comunicări.	5,71	5,78
6	Conținutul și esența comunicării profesionale scrise. Reguli și sugestii privind comunicarea profesională scrisă.	5,85	6,00
7	Documentele oficiale folosite în activitatea profesional-pedagogică. Documentele specifice folosite în activitatea profesional-pedagogică. Proiectarea activității „Leția de educație fizică”.	6,14	6,00
8	Prezentarea, redactarea și tehnica scrierii lucrărilor științifice.	5,71	5,57
9	Comunicarea mediată de calculator.	6,50	6,57

Analizând din punct de vedere statistico-matematic rezultatele privind evaluarea limbajului scris a unui text științific a grupei martor, la etapele inițială și finală, observăm că la toate criteriile testate au fost obținute rezultate cu diferențe nesemnificative ($P > 0,05$) dintre testările inițiale și finale, iar la grupa experiment constatăm diferențe semnificative ($P < 0,05$).

Dacă analizăm din punct de vedere statistico-matematic datele privind evaluarea limbajului profesional scris al unui proiect didactic a grupei martor și experiment la etapa inițială, observăm că „t” calculat pentru toate criteriile de evaluare variază între 0,19 – 0,47 valoarea fiind mai mică decât „t” tabelar, fapt ce dovedește că diferențele între cele două grupe sunt nesemnificative ($P > 0,05$).

Comparând statistico-matematic datele obținute, observăm că rezultatele obținute la etapa finală sunt în favoarea grupei experiment ($P < 0,005$), unde valoarea lui „t” calculat, pentru toate criteriile testate, variază între 2,07 – 2,49 și este mai mare decât „t” tabelar, ceea ce dovedește că diferențele între cele două grupe sunt semnificative. Astfel, s-a constatat că eficacitatea programei aplicate, la etapa finală a experimentului, indică indici statistici superiori ai grupei experiment față de grupa martor la nivelul $P < 0,05$, la toți parametrii testați.

Tabelul 9. Analiza comparativă a criteriilor de evaluare a limbajului profesional scris a unui text științific la etapele inițială și finală a experimentului

Nr. crt.	Criterii	Grupele și statistica	Indicatori statistici			
			Inițială $\bar{x} \pm m$	Finală $\bar{x} \pm m$	t	P
1	Coresponderea conținutului temei alese cu complitudinea subiectului elucidat	M	7,00±0,31	7,23±0,30	0,79	> 0,05
		E	7,10±0,30	8,07±0,27	3,60	< 0,01
		t	0,23	2,10	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
2	Nivelul de posedare a abilităților de scriere	M	7,15±0,33	7,35±0,30	0,66	> 0,05
		E	7,30±0,32	8,22±0,28	3,28	< 0,01
		t	0,33	2,12	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
3	Stilistica limbajului scris	M	6,99±0,33	7,33±0,32	1,10	> 0,05
		E	7,22±0,35	8,25±0,30	3,32	< 0,01
		t	0,48	2,09	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
4	Utilizarea terminologiei profesionale	M	6,85±0,36	7,25±0,35	1,21	> 0,05
		E	7,00±0,36	8,25±0,31	3,91	< 0,01
		t	0,29	2,13	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
5	Prezența delictelor	M	6,88±0,31	7,25±0,29	1,54	> 0,05
		E	7,05±0,32	8,14±0,25	3,89	< 0,01
		t	0,39	2,34	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
6	Relevanța surselor bibliografice utilizate	M	6,85±0,38	7,19±0,37	0,97	> 0,05
		E	7,00±0,37	8,31±0,32	3,97	< 0,01
		t	0,28	2,28	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—

Notă: E – Grupa experiment, M – Grupa martor
n= 14; P - 0,05; 0,01; 0,001. r = 0,553
f = 26; t = 2,0562,779 3,707
f = 13; t = 2,160 3,012 4,221

Analizând din punct de vedere statistic, diferențele dintre indicii inițiali și finali de evaluare a limbajului scris a unui proiect didactic ai grupei martor la etapele inițială și finală (Tabelul 10), observăm că „t” calculat pentru fiecare criteriu variază în diapazonul 0,56 – 1,31, valoarea fiind mai mică ca „t” tabelar, ceea ce dovedește că între testarea inițială și cea finală a criteriilor de evaluare a limbajului scris nu sunt diferențele dintre cele două etape ale experimentului sunt necernificative (P>0,05).

Totodată, analizând statistico-matematic dinamica indicilor limbajului scris a unui proiect didactic ai grupei experiment, de la etapa inițială și cea finală, observăm că diferențele sunt semnificative la pragul de semnificație de 1 -0,1% (P<0,01-0,001).

Analiza statistico-comparativă a notele generale obținute de către studenții grupelor experiment și martor la examenul oficial putem remarca faptul că media notei de grup la eșantionul experiment reprezintă o categorie pedagogică superioară cu o treaptă față de eșantionul martor (9,57-8,64), ceea ce confirmă o contribuție substanțială pentru reușita generală a studenților la cursul obținonal desfășurat „Formarea limbajului profesional scris” (Tabelul 11).

Tabelul 10. Analiza comparativă a criteriilor de evaluare a limbajului profesional scris a unui proiect didactic la etapele inițială și finală a experimentului

Nr. crt.	Criterii	Grupele și statistica	Indicatori statistici			
			Inițială $\bar{X} \pm m$	Finală $\bar{X} \pm m$	t	P
1	Coresponderea conținutului temei cu complexitatea subiectului predat	M	7,21±0,46	7,50±0,44	0,69	> 0,05
		E	7,33±0,45	8,97±0,40	4,10	< 0,01
		t	0,19	2,49	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
2	Nivelul de posedare a abilităților de descriere a mijloacelor și metodelor utilizate	M	7,00±0,38	7,27±0,37	0,77	> 0,05
		E	7,19±0,36	8,36±0,29	3,77	< 0,01
		t	0,36	2,32	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
3	Capacitatea de formulare și scriere a strategiei didactice alese	M	6,92±0,46	7,36±0,44	1,05	> 0,05
		E	7,10±0,45	8,58±0,40	3,95	< 0,01
		t	0,28	2,07	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
4	Nivelul de posedare a abilităților de formulare și scriere corectă a obiectivelor de referință	M	7,21±0,46	7,60±0,44	0,93	> 0,05
		E	7,34±0,45	8,87±0,40	3,82	< 0,01
		t	0,20	2,15	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
5	Abilități de formulare și scriere corectă a subcompetențelor formate	M	7,00±0,46	7,42±0,44	1,00	> 0,05
		E	7,21±0,45	8,72±0,39	3,77	< 0,01
		t	0,33	2,20	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
6	Stilistica limbajului scris al proiectului didactic	M	7,00±0,46	7,24±0,45	0,56	> 0,05
		E	6,80±0,44	8,49±0,40	4,23	< 0,001
		t	0,31	2,08	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
7	Utilizarea terminologiei profesionale specifice temei predate	M	7,00±0,33	7,42±0,34	1,31	> 0,05
		E	7,18±0,32	8,33±0,27	4,10	< 0,01
		t	0,39	2,12	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
8	Relevanța surselor bibliografice utilizate în realizarea proiectului didactic	M	6,92±0,43	7,43±0,41	1,27	> 0,05
		E	7,20±0,42	8,71±0,38	3,97	< 0,01
		t	0,47	2,28	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
9	Nivelul de posedare a abilităților de autoevaluare și elucidare a recomandărilor ce reies din autoevaluare	M	7,00±0,46	7,46±0,45	1,07	> 0,05
		E	7,22±0,47	8,87±0,41	3,93	< 0,01
		t	0,33	2,31	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—
10	Nivelul posedării abilităților de descriere a scenariului didactic (conținutului didactic)	M	6,78±0,45	7,29±0,44	1,21	> 0,05
		E	7,05±0,46	8,68±0,42	3,88	< 0,01
		t	0,42	2,27	—	—
		P	> 0,05	< 0,05	—	—

Notă: E – Grupa experiment, M – Grupa martor
n= 14; P - 0,05; 0,01; 0,001. r = 0,553
f = 26; t = 2,0562, 779 3,707
f = 13; t = 2,160 3,012 4,221

Tabelul 11. Rezultatele aprecierii nivelului pregătiri teoretice a studenților-masteranzi pentru formarea limbajului profesional-scris la etapa finală

Nr. crt.	Cunoștințe și priceperi	Rezultate finale (note)	
		G.exp	G.m
I. Cunoștințe teoretice			
1	Comunicarea. Definiții și principii ale comunicării. Comunicare și informare. Nevoia de comunicare și funcțiile acesteia. Comunicare – categoria principală a activității profesionale a specialistului de cultură fizică și sport.	9,21	8,14
2	Procesul de comunicare. Elementele procesului de comunicare. Niveluri de comunicare. Felurile comunicării. Comunicarea ca relație.	9,07	8,14
3	Conceptul de sine și comunicarea. Particularități ale comunicării. Ierarhia structural-textuală a comunicării profesionale.	9,28	8,07
4	Competențe de comunicare. Tipuri de competențe educaționale. Formarea competențelor verbal comunicative scrise.	9,11	8,35
5	Comunicarea profesional-pedagogică, stereotipul comunicării profesional-pedagogice. Principii și reguli de eficientizare a unei comunicări.	9,14	8,35
6	Conținutul și esența comunicării profesionale scrise. Reguli și sugestii privind comunicarea profesională scrisă.	9,42	8,28
7	Documentele oficiale folosite în activitatea profesional-pedagogică. Documentele specifice folosite în activitatea profesional-pedagogică. Proiectarea activității „Lecția de educație fizică”.	9,35	8,21
8	Prezentarea, redactarea și tehnica scrierii lucrărilor științifice.	9,28	8,64
9	Comunicarea mediată de calculator.	9,78	8,57

Analiza datelor și evaluarea rezultatelor experimentului desfășurat prin prisma formării limbajului scris, marcate de cele două eșantioane, constituie un prilej pentru a conștientiza lucruri importante de eficientizare a procesului de formare a limbajului scris la studenții-masteranzi, aflați în mediul academic modern.

Generalizând cele expuse anterior, se poate afirma că programa cursului opțional contribuie la formarea cunoștințelor și priceperilor de comunicare profesional-pedagogică sub aspect scris la viitorii profesori de educație fizică, la nivelul productiv cu elemente de creație.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele cercetării formării limbajului profesional scris și competențelor comunicativ-verbale scrise, realizate la nivel teoretic, practic și experimental, confirmă atingerea obiectivelor sale generale, prin aceasta confirmând și ipoteza înaintată; reprezintă valori teretice și practice demonstrate, certifică adevărul tezelor înaintate pentru susținere.

1. Rezultatele analizei și generalizării teoriei și practicii cu privire la problema activității pedagogice a profesorului de educație fizică ne demonstrează faptul constructivității abordării funcționale în cadrul concepțiilor unde activitatea dată se examinează ca proces de comunicare constituit prin contextul situațiilor pedagogice baza cărora reprezintă aspectul textual.

2. Abordarea textuală a fenomenului situației pedagogice la nivelul situației comunicative ne-a permis să determinăm cele două forme de manifestare ale acesteia – forma exteriorizată verbală neobiectivizată și forma exterioră scrisă obiectivizată ca rezultat analitico-sintetic al potențialului profesional-comunicativ al specialistului.

3. În urma observațiilor pedagogice și a studierii a diferitor lucrări în format scris ale studenților (referate, conspecte, lucrări de licență, articole) și a documentației de lucru a studenților practicanți s-a constatat:

- nivelul scăzut de posedare a limbajului profesional sub formă scrisă prin aspecte arhitectonice corecte textuale și prin volumul expresiv lingvistic și terminologic dezavantajos;
- nivelul scăzut de exteriorizare a contextului în forma scrisă sub forma verbală a situațiilor pedagogice comunicative.

4. Analiza și generalizarea rezultatelor sondajului sociopedagogic desfășurat cu 112 studenți (an. III-IV de studiu), 107 cadre didactice universitare de educație fizică și 137 profesori școlari de educație fizică, care au răspuns la 21 de întrebări și 241 variante de răspuns ne-a permis să constatăm:

- posedarea slabă a competenței limbajului profesional scris, ceea ce reprezintă din autoaprecierile respondenților –29 % din cadrele didactice universitare de educație fizică, 19% din profesori școlari de educație fizică și sport, 34,8 % din studenți;
- necesitatea introducerii în planurile de învățământ pentru facultățile de educație fizică și sport disciplina care vizează pregătirea specială privind formarea competențelor ale limbajului, forma scrisă la studenți – 81,3%; cadre didactice universitare de educație fizică – 34,6%; profesori școlari de educație fizică și sport – 51,8%.

5. Rezultatele examinării planurilor și programelor de studii de la facultățile de educație fizică și sport ne demonstrează faptul că aspectului comunicării profesionale i se atribuie o atenție anumită, dar în același timp, problema limbajului profesional, forma scrisă rămâne slab abordată, ceea ce se reflectă negativ asupra nivelului competențelor comunicative ale profesorului de educație fizică, unde majoritatea 60,6% nu sunt satisfăcuți de compartimentul verbal scris al lor.

6. Analiza și generalizarea teoriei și experienței ce ține de problematica formării la pedagogi a limbajului profesional, forma scrisă, rezultatele sondajului sociopedagogic, evaluările curente a reușitei studenților la acest capitol ne-au permis să determinăm conținutul educațional al programei analitice orientată spre formarea competențelor respective la studenți, care include cele 4 forme de studii- prelegeri, seminare, lecții facultative și independente în volum general de 80 ore, care asigură realizarea celor 9 teme generale în cadrul cursului “*Comunicarea profesională a specialistului de cultură fizică și sport*” și “*Comunicarea didactică a profesorului de educație fizică*”.

7. În rezultatul generalizărilor teoretice și a proiectărilor pedagogico-sintetice a fost elaborată programa formării pe etape a competențelor ale limbajului profesional forma scrisă, care vizează în plan orizontal cele trei etape – orientativă, executivă și control-corecțională, iar în plan vertical – etapa reprezentărilor și etapa acționării formînd astfel triada competențelor fundamentale – cognitive, operaționale și valorico-atitudinale care asigură în plan consecutiv trei niveluri ale competențelor: nivelul conceptual, instrumental-contextual și adaptiv-integrativ prin metodologia adecvată ale lecțiilor teoretice, practice și metodico-evaluative.

8. Eficienta formării limbajului scris și a competențelor verbal comunicative scrise ale studenților-masteranzi este în funcție și de metodologia de formare și de cea de evaluare. Experimentul de formare a demonstrat că aplicarea tehnologiilor formative și a unui sistem de evaluări specifice a limbajului scris și a competențelor verbal comunicative scrise, pe principii și obiective educaționale specifice, conduce la obținerea unor reușite la nivelul competențelor adaptive și integrative (superioare). S-a dovedit a fi eficientă în special întemeierea metodologiei de formare a limbajului scris și a competențelor verbal comunicative scrise pe aplicarea concomitentă/consecutivă a unor metodologii structurate/combinat conform principiilor multidisciplinarității și interdisciplinarității pedagogice în cadrul câtorva discipline (*efectul sinergic*), care amplifică efectul formativ - *efectul de amplificare*. Astfel, rezultatele evaluative în note oficiale la studenții grupei experiment variază între 9,21 – 9,78 (9 teme generale), iar la grupa martor – între 8,14 – 8,57, reprezentînd nivelul categorial al notei superioare B față de C.

Recomandări practice cadrelor didactice universitare:

- a realiza pe temeuri științifice, sistematic și continuu, uni- și interdisciplinar, formarea studenților/cursanților a competențelor LPS.

- în formarea competențelor LPS studenților a parcurge etapele: orientativă, executivă, control-corecțională;

- formarea competențelor LPS în cadrul unor cursuri, gen: *Comunicarea profesională a specialistului de cultură fizică și sport* și *Comunicarea didactică a profesorului de educație fizică și sport*.

- a aplica metodologia testată experimental de evaluare a competențelor LPS ale studenților/cursanților, incluzînd: teste privind determinarea tipologiei și frecvenței greșelilor gramaticale din construcțiile gramaticale; teste privind cunoașterea și înțelegerea noțiunilor și termenilor științifici și sportivi afeceți formării competențelor verbal-comunicative scrise; teste privind LPS în texte științifice; teste privind evaluarea LPS a unui proiect didactic, datele obținute urmînd a fi structurate pe cinci niveluri: I – conceptual, II – instrumental, III – contextual, IV – adaptiv, V - integrativ.

Bibliografie

1. Cabac V. Trei fațete ale evaluării: estimarea, înțelegerea, verificare. În: rev. *Didactica Pro*, 2005, Nr.5-6, p.37-45
2. Coșeriu E. Introducere în lingvistică. Cluj: Echinox, 1995. 146 p
3. Galperin P.I. Metoda, fapte și teorii în psihologia formării acțiunilor mintale și a noțiunilor. În: Studii de psihologia învățării, București: EDP, 1975, p.107
4. Galperin P.I. Probleme psihopedagogice ale instruirii programate în etapa actuală. În: Studii de psihologia învățării. București: EDP, 1975, p.127
5. Gönzci-Raicu M., Aftimiciuc O., Danail S. Competențe de coordonare complexă în cadrul activității didactice integrative a profesorilor de educație fizică. Monografie. Chișinău: Valinex, 2014. 160 p.
6. Guidea N. Pregătirea viitorilor specialiști din domeniul educației fizice și sportului. În: rev. *Gymnasium* 1994. Nr.10(Bacău, România)
7. Ivan L. Cele mai importante 20 de secunde: Competența în comunicarea nonverbală, București: Tritonic, 2009. 298 p.
8. Joița E. Formarea pedagogică a profesorului: Instrumente de învățare cognitiv- constructivistă. București: EDP, 2008. 400 p.
9. Maciuc I. Dicționar de sociologie. București: Babel, 1998
10. Muchelli A., Corbalan J.-A., Ferrandez V. Teoria proceselor de comunicare. Iași: Editura Institutul European, 2006. 232 p.
11. Muraru A. Pedagogia sportului. Compendiu. Constanța: Exponta, 2000. 87 p.
12. Nanu M.C. Formarea limbajului profesional pentru comunicarea pedagogică la studenții facultăților de educație fizică și sport. Teza de doctor în științe pedagogice. Chișinău, 2006. 168 p.
13. Oprescu V. Fundamentele psihologice ale pregătirii și formării didactice. Craiova: Universitaria, 1996, p. 68-79
14. Pâslaru VI. Standardul de stat și libertatea în educație. În: Principiul pozitiv al educației. Chișinău: Civitas, 2003
15. Pâslaru VI., Cabac V. (coord.), Achiri I. et al. Evaluarea în învățământ. Orientări conceptuale. Ghid metodologic/ MEȘ, Chișinău: IȘE, 2002. 145p.
16. Pâslaru VI. Evaluarea – al patrulea pilon al reformei școlare. În: rev. *Didactica Pro*, 2005. Nr.5-6, p.34-37
17. Pâslaru VI. Competențele educației lingvistice și literare. În: rev. *Didactica Pro*, 2011. nr.3 (67), p. 40-44
18. Radu I.T. Evaluarea în procesul didactic. București: EDP. 2000. 342 p.
19. Șchiopu U. (coord.). Dicționar enciclopedic de psihologie. București: Babel, 1997. 740 p.
20. Timuș M., Danail S., Lungu E. Comunicarea profesional-pedagogică a profesorului de educație fizică. În: Știința culturii fizice. Chișinău: USEFS, Nr. 7/1, 2008, p. 11-16
21. Timuș M., Danail S. Unele sugestii privind practicarea limbajului scris de către viitorii profesori de educație fizică în textele științifice. În: Interdisciplinaritate și calitate în domeniul fundamental de știință: Educație fizică și sport, București: BREN, 2008, p.43-45
22. Timuș M., Danail S., Braniște Gh. Unele aspecte privind posedarea și formarea competențelor limbajului profesional scris la studenții facultăților de educație fizică și sport. În: rev. *Știința culturii fizice*, 2010, nr. 6/3, p.5-10
23. Timuș M. Unele aspecte privind posedarea limbajului profesional scris de către viitorii specialiști în domeniul culturii fizice. În: rev. *Știința culturii fizice*, 2012, nr.9/1, p.9-14

24. Tomşa N. Pregătirea studenţilor facultăţilor de educaţie fizică şi sport pentru comunicarea dialogo-didactică: Autoref. dis. dr. ped. Chişinău: INEFS, 2003. 28 p.
25. Афтимичук Е. Формирование ритма дидактического общения у студентов институтов физической культуры: Дис. ... д-ра пед.наук. Кишинев 1998. 301с.
26. Байдак В. И. Подготовка студентов факультетов физической культуры к невербальному общению с учащимися на уроке: Дис. ... канд. пед. н. Ленинград, 1991. 210 с.
27. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. Москва: Просвещение, 1991. 90 с.
28. Головин Б. Н., Кобрин Р. Ю. Лингвистические основы учения о терминах. Москва: Высшая школа, 1987. 103 с.
29. Городилова Г.Г., Хмара А.А. и др. Практикум по развитию речи. Уч.пос. для ст.пед. Санкт Петербург, ч.І-1988;ч.ІІ-1991
30. Данаил С. Н. Методика подготовки студентов факультетов физического воспитания к коммуникативной дидактической деятельности: Дис. ... канд. пед. н. Ленинград, 1989. 272 с.
31. Данаил С. Лингводидактическая структура профессионального общения учителя физической культуры. В: Актуальные вопросы лечебно-профилактической, диагностической и учебно-восп. работы: Тез.н.-пр. конф. Одесса, 1992, с.86-87
32. Данаил С.Н. Физкультурное образование в контексте современных разработок теории деятельности и личности. В: Межд.н.-пр. конференция государств-участников СНГ по проблемам физической культуры и спорта. Минск: БГУФК, 2010, с. 228-236
33. Дридзе Т. М. Текстовая деятельность в структуре социальной коммуникации. Проблемы семиосоциопсихологии. Москва, 1984. 268 с.
34. Зимняя И. А.Методы взаимосвязанного обучения видам речевой деятельности. În: Взаимосвязанное обучение видам речевой деятельности. Москва, 1985, с. 16-26
35. Ильюк Б.А. Роль речевых способностей в общении. În: Общение как предмет теоретических и прикладных исследований. Ленинград, 1973, с. 71- 72
36. ЛиAUDIS В., Негурэ И. Психологические основы формирования письменной речи у младших школьников. Москва, 1994. 150 p.
37. Нечаева О.А. Функционально-смысловые типы (описание, повествование, рассуждение). Улан-Удэ: Бурятское книжное изд-во, 1974, 261 с.
38. Никитина Е.И. Эссе-воспоминание. În: rev. *Русский язык в школе*, 1999. № 3, p. 3–10
39. Тимуш М., Данаил С.Особенности построения программы поэтапного формирования дидактических компетенций у будущих учителей физической культуры. Университетский спорт в современном образовательном социуме. Минск: БГУФК, 2015. Ч.1, с.90-93
40. Timuş M. The efficiency criteria of the “professional written language formation” program and the values of the written professional language at the physical education students, rev.*Sport şi societate*, Vol. 15, Nr.2 din 2015, p. 46-51
41. Brookes A., Grundy P. Writing for Study Purposes: A teacher's guide to developing individual writing skills. Cambridge: Cambridge University Press, 1990, p.162
42. Nolasco R. Writing Upper-Intermediate / Oxford Supplementary Skills,1992. 120p.
43. Coşeriu E. Sistema, norma y habla. Montevideo, 1952, p.95

ADNOTARE

Timuș Maria: Formarea limbajului scris la studenții facultăților de educație fizică și sport. Chișinău, 2016.

Structura tezei. Introducere, 4 capitole, concluzii și recomandări, bibliografie 262 surse, 20 anexe, 141 pagini de text de bază, 21 figuri, 25 tabele. Rezultatele obținute sunt publicate în 16 lucrări științifice.

Cuvinte – cheie: competențe comunicative scrise, limbaj scris, comunicarea verbală, comunicare didactică, competențe integrative, pregătire pe etape, proces educațional.

Domeniul de studiu: pedagogie.

Scopul cercetării constă în determinarea bazelor teoretice și metodologice de formare la studenții facultăților de educație fizică și sport a competențelor de limbaj profesional forma scrisă.

Obiectivele tezei: 1. Studiarea teoriei și practicii formării limbajului profesional scris. 2. Aprecierea nivelului de formare a limbajului profesional forma scrisă la studenții facultăților de educație fizică și sport. 3. Determinarea conținutului și metodologiei de formare la studenți a competențelor limbajului profesional forma scrisă. 4. Elaborarea teoretică și argumentarea pe calea experimentală a programei de formare pe etape la studenți a limbajului profesional forma scrisă în cadrul lecțiilor de auditoriu și a practicii pedagogice.

Noutatea și originalitatea cercetării constă în soluționarea problemei de formare studenților facultăților de educație fizică și sport a competențelor de LPS în baza abordării sistemice a activității comunicative pedagogice în aspectele *retrospectiv, structural și funcțional*, ceea ce a permis sintetizarea, drept constante didactice fundamentale, a triadelor *cognitiv-operațional-valoric-atitudinal* – învățare, instruire, educare, și *corelativ-competențional-categorial* – cognitive, operaționale și valoric-atitudinal, care, în unitatea lor, conțin un potențial integrativ de realizare a procesului de învățământ.

Problema științifică importantă soluționată în domeniu constă în determinarea teoretică și empirică a conținutului competențelor profesionale pedagogice ale limbajului scris necesare profesorului de educație fizică, în aprecierea nivelului de formare al acestuia la studenții facultăților de educație fizică și sport în sistemul lecțiilor și practicii pedagogice, precum și în argumentarea științifico-teoretică a metodologiei de formare la profesorii de educație fizică a limbajului profesional, forma scrisă, care include programa sintetico-analitică și conținutul mijloacelor și metodelor adecvate, precum și formele de organizare a procesului educațional, care asigură competențele cognitive, operaționale și valorico-poziționale ale specialistului.

Importanța teoretică a cercetării constă în fundamentarea unei programe de formare etapizată a competențelor limbajului profesional scris pe efectele progresive denotate de categoriile cunoașterii - *gnostic-empiric-logic* și de cele ale competenței - *conceptual-instrumental-contextual*.

Valoarea aplicativă a cercetării este dată de: • instrumentarea metodologică a unei componente definitorii în pregătirea profesională a cadrelor didactice din sistemul educației fizice – comunicarea didactică, aspectul limbajului profesional scris; • *Modelul teoretic al programei de formare etapizată a competențelor LPS* și de programa tematico-analitică de formare etapizată a competențelor LPS; • sistemul de evaluare a nivelului de formare a competențelor LPS; • metodologia specifică de formare a competențelor LPS studenților și profesorilor de educație fizică.

Aprobarea și implementarea materialelor cercetării s-a făcut prin comunicări la foruri științifice internaționale din orașele Chișinău (Moldova), Kiev și Dnepropetrovsk (Ucraina) și Minsk (Belarusi) și prin activitatea didactică a autoarei în cadrul USEFS.

Structura tezei. Lucrarea s-a constituit din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări practice, bibliografie (262 surse), 20 anexe. În textul tezei sunt inserate 25 tabele și 21 figuri.

АННОТАЦИЯ

Тимуш Мария: Формирование письменного языка у студентов факультетов физического воспитания и спорта, Кишинев, 2016.

Структура диссертации: Введение, 4 главы, выводы и рекомендации, библиография 262 источников, 20 приложений, 141 страниц основного текста, 21 рисунков, 25 таблицы. Полученные результаты опубликованы в 16 научных работах.

Ключевые слова: коммуникативные письменные компетенции, письменный язык, речевое общение, дидактическое общение, целостные компетенции, поэтапная подготовка, образовательный процесс.

Область исследования: педагогика.

Цель исследования заключается в определении теоретических и методологических основ формирования у студентов факультетов физического воспитания и спорта компетенций профессиональной письменной речи.

Задачи исследования. 1. Изучение теории и практики формирования профессиональной педагогической речи. 2. Оценка уровня сформированности письменного профессионального языка у студентов факультетов физического воспитания. 3. Определение содержания и методологии формирования компетенций профессиональной письменной речи у студентов. 4. Теоретическая разработка и экспериментальное обоснование программы поэтапного формирования письменной речи у студентов в рамках аудиторных занятий и педагогической практики.

Новизна и оригинальность исследования данного исследования заключается в оригинальном решении проблемы формирования компетенций письменного профессионального языка у студентов факультетов физического воспитания на основе системного подхода к коммуникативной педагогической деятельности в рамках трех его основных аспектов – ретроспективном, структурном и функциональном, что позволило синтезировать на уровне констант фундаментальные категориальные дидактические триады - учение, научение, воспитание и соответствующие им категориальные триады компетенций – когнитивные, операциональные и ценностно-позиционные, которые в своей совокупности обладают потенциалом реализации в интегративном плане физкультурного образовательного процесса.

Научная значимость решения данной проблемы состоит в теоретическом и эмпирическом определении содержания необходимых профессионально-педагогических компетенций письменной речи учителя физической культуры, оценки уровня его сформированности в системе учебных занятий и педагогической практики, а также в обосновании технологии направленной на формирование профессионального языка учителя физической культуры, включающая организационно аналитико-синтетическую программу и содержание адекватных средств, методов, а также форм организации образовательного процесса на основе целостной педагогической системы занятий, обеспечивающей когнитивные, операциональные и ценностно-ориентационные компетенции специалиста.

Теоретическая значимость работы состоит в разработке программы поэтапного формирования компетенций письменного профессионального языка учителя физической культуры, которая предусматривает прогрессивные эффекты как в горизонтальном плане их конструкции (гностические, эмпирические и логические компетенции), так и в вертикальном компетентностно-уровневом: 1 - концептуальном; 2 – инструментально-контекстуальном; 3 – адаптивно-интегральном, обеспечивая таким образом последовательно и целенаправленно все компетентностные уровни специалиста необходимые для решения широкого круга дидактических задач.

Прикладная ценность работы, настоящего исследования состоит в теоретическом и эмпирическом обосновании одной из главных сторон подготовки учителя физической культуры – коммуникативной дидактической деятельности в компетентностном контексте письменного языка/речи. Разработанная концептуальная модель программы поэтапного формирования компетенций профессионального письменного языка/речи, система определения/оценки их уровня, аналитико-тематическая образовательная программа, а также синтезированное содержание адекватных средств и методов формирования указанных компетенций обладают существенным потенциалом прогрессивных воздействий на процесс профессиональной подготовки учителя физической культуры.

Внедрение научных результатов.

Полученные результаты были апробированы и внедрены в учебно-воспитательный процесс образовательных дисциплин «Профессиональное общение специалиста физической культуры и спорта» Спортивного факультета, специализация Теория и методология двигательной деятельности и «Дидактическое общение учителя физического воспитания» проведенного на Педагогическом факультете, специализация Технологии воспитания и обучения движениям со студентами второго цикла ГУФВиС РМ, а также в рамках школьной педагогической практики.

ANNOTATION

Timuș Maria: Written language formation at the physical education and sport faculty students. Chișinău, 2016.

The structure of the dissertation: introduction, 4 chapters, conclusions and recommendations, 262 bibliographical sources, 20 annexes, 141 pages of basic text, 21 figures, 25 tables. The obtained results are published in 16 scientific articles.

Keywords: written communicative skills, written language, verbal communication, didactical communication, integrative skills, training in stages, educational process.

Field of study: pedagogy.

The aim of the research consist in the determination of the theoretical and methodical foundations for the formation of written professional language competences at the physical education and sport faculty students.

Objectives of the dissertation: 1. The examination of the theory and practice of the professional written language formation. 2. The appreciation of the professional written language formation level at the physical education and sport faculty students. 3. The determination of the content and the methodology of the professional written language formation skills at students. 4. Theoretical elaboration and experimental argumentation of the step by step professional written language formation program for students within the auditory lessons and pedagogical practice.

Novelty and originality of the research of the work consists of the original settlement for the problem of professional language in the written form skills formation at the physical education and sport faculty students on the systemic approach of the pedagogical communicative activity foundation within the three aspects – retrospective, structural and functional, the fact that allows the synthesizing at the constants level of the fundamental didactical categorical triad – cognitive, operational and value-positional – learning, initiating, educating and correlative skills triad – cognitive, operational and value-positional, which in their unity possess the potential for the integrative educational process of the physical culture.

Important scientific issue resolved it is to determine the theoretical and empirical contents of the written language teaching professional skills required physical education teacher, in assessing its level of training to students of physical education lessons and teaching practice system also in the elaboration and scientific-theoretical argumentation of a technology, targeted on the formation of a professional written language at the physical education teachers that includes synthetic-analytical program and adequate means and methods content, as well as the organization forms of the educational process that assures cognitive, operational and value-positional skills of a specialist.

Scientific value of the work consists consists of an elaboration of a step by step formation program of written language skills at physical education teachers that is targeting progressive effects as horizontally, of their construction (gnostic, empiric and logical skills) so vertically, at the competences level: 1- conceptual; 2-instrumental-contextual; 3 – adaptive-integrative, consequently and with a well specified goals assuring all the competences levels of a specialist for a big number of didactical tasks.

Applicative value of a research is presented by the theoretical and empiric argumentation of one of the most important components of the physical education teacher's pedagogical training - didactical communication in the professional written form context. The elaborated conceptual model of a step by step formation program for professional written language skills, evaluation/appreciation system of their level, thematic-analytical program, as well as the synthesized content of adequate means and methods for the formation of skills, possesses a very important potential for the progressive influences on the training of a physical education teacher.

Implementation of scientific results.

The obtained results were verified and implemented in the instructive-educative process of the "Professional communication of a physical culture and sport specialist" discipline at the Sport Faculty, Theory and methodology of a motor activity specialization and "Didactical communication of a physical education teacher" discipline, held at the Pedagogy Faculty, Educational technologies and motor instruction specialization with the II cycle students at the SUPES Moldova as well as in the scholar pedagogical practice.

TIMUȘ MARIA

**FORMAREA LIMBAJULUI SCRIS LA STUDENȚII
FACULTĂȚILOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT**

Specialitatea: 533.04 –Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

Autoreferatul tezei de doctor în științe pedagogice

Aprobat spre tipar: 30.12.2015
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 2,0

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 30 ex
Comanda nr. 23

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport a Republicii Moldova,
str. A. Doga 22, Chișinău